

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**



**МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ**

19 квітня 2019 року

Біла Церква
2019

УДК 811.161.2'243:378.016

Редакційна колегія:

Даниленко А.С., академік НААН, д-р екон. наук, ректор університету, голова оргкомітету.

Варченко О.М., професор, д-р екон. наук, проректор з наукової та інноваційної діяльності, заступник голови оргкомітету.

Димань Т.М., професор, д-р с.-г. наук, проректор з освітньої, виховної та міжнародної діяльності.

Борщовецька В.Д., доцент, канд. пед. наук, декан факультету права та лінгвістики.

Качан Л.М., доцент, канд. с.-г. наук, завідувач відділу аспірантури та докторантури, вчений секретар університету.

Царенко Т.М., доцент, канд. вет. наук, начальник відділу наукової та інноваційної діяльності.

Зубченко В.В., доцент, канд. екон. наук, начальник навчально-методичного відділу моніторингу якості освіти та виховної роботи.

Олешко О.Г., доцент, канд. с.-г. наук, координатор НТТМ університету.

Судика Н.В., відповідальний секретар, начальник редакційно-видавничого відділу.

Актуальні проблеми викладання української мови як іноземної:
Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції 19 квітня.
Білоцерківський НАУ, 2019. 84 с.

(la démonstration, la situation) **-ette** (la bicyclette, la trompette), **-sion** (la décision, la télévision), **-ure** (la culture, la peinture). To determine the gender in French it is necessary to pay attention to the auxiliary words used with the nouns in the singular (articles, determinates).

Special attention should be paid to the formation of plural of nouns. The plural of nouns is explained for each gender separately: nouns of masculine gender have ending **-и** (клас – класи, диван – дивани) and **-і** after ж, ч, ш, щ and soften consonants in the plural (товариш – товариші, викладач-викладачі), those ones of feminine gender also have the endings **-и** in the plural (кімната-кімнати, сумка-сумки) **-і** and **-ї** (земля-землі, аудиторія-аудиторії); and nouns of neuter gender have the endings **-а** (село-села, місто-міста) and **-я** (море-моря) in the plural. There are many exceptions in Ukrainian language in the formation of the plural, which the teacher explains and gives the examples (друг-друзі, мати-матері, дитина-діти, ім'я-імена). All the exceptions must be explained, written in the copybook, done a lot of exercises and then memorized. In French, the plural of nouns is formed by means of adding the ending **-s** and **-x** and the change of the auxiliary words (article, possessive adjective, demonstrative adjective): **une** table – **des** tables, **ma** chaise – **mes** chaises, **un** tableau – **des** tableaux. There are also a lot of exceptions in forming plural of nouns in French which have to be explained and given examples: un oeil – des yeux, Madame – Mesdames, Monsieur – Messieurs, Mademoiselle – Mesdemoiselles.

Consequently, the comparative analysis showed that the grammar of Ukrainian language is extremely complex. Using our schemes in the learning process enables students to enhance their visual abilities, to compare the basic elements of grammar for better understanding and mastering the material.

LIST OF REFERENCES

1. Солодар Л. В. Діалогічне мовлення – основний вид мовленнєвої діяльності при вивченні української мови як іноземної . Зб. матеріалів Х міжнар. наук.-практ. конф. „Гуманізм та освіта”. Вінниця, 2010. С. 350 – 354.

УДК 811.161.2'243

ЗОЗУЛЯ І. Є.

Вінницький національний технічний університет

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ГРАМАТИКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

У статті розглянуто проблему методики викладання граматики української мови як іноземної. Визначено основні функції граматики у вивченні української мови як іноземної. Подано два способи опису граматичного матеріалу - від системи форм до їхніх значень і функцій в побудові висловлювань та від функції й значення до засобів вираження цього значення. Охарактеризовано поняття активної та пасивної граматики.

Ключові слова: методика викладання, функції граматики, граматичні форми й конструкції, пасивна граматика, активна граматика, українська мова як іноземна, іноземні студенти.

Питання методики викладання української мови іноземним студентам у вищих навчальних закладах України є наразі дуже актуальним, адже існує значна кількість невирішених проблем у навчанні фонетики, лексики, граматики, а також різних видів мовленнєвої діяльності – говоріння, аудіювання, читання та письма на заняттях з української мови як іноземної.

До вагомих проблем усіх мовників, що викладають цю дисципліну, належить відсутність єдиного погляду щодо навчання української мови студентів-іноземців. Теорія і практика навчання даного предмету в наш час перебуває в процесі становлення, викладачам залишається тільки спиратися на методику викладання російської мови як іноземної, а також інших мов – англійської мови як іноземної, польської мови як іноземної, німецької мови як іноземної та деяких інших, що є популярними на теренах нашої держави [3].

Ми зосередили увагу саме на методиці викладання граматики, тому що оволодіти іноземною мовою як засобом спілкування неможливо без знання граматики. Безперечно, граматичну будову мовлення можна засвоїти й без вивчення правил, як це відбувається в рідній мові, але знання правил скорочує шлях іноземного студента до практичного засвоєння нерідної мови.

Іноземні студенти мають засвоїти просту істину: “Щоб вміти вести діалог на певну тему, необхідно знати відповідні граматичні форми й конструкції”. Під час вивчення іноземної мови з практичною ціллю граматику виконує декілька важливих функцій, а саме: вона має допомогти іноземним студентам правильно розуміти іншомовне висловлювання, правильно вибудувати іншомовне мовлення та контролювати побудову висловлювання і свідомо вибирати необхідні граматичні форми та конструкції.

Варто підкреслити, що граматики в чистому вигляді не існує, оскільки вона розчиняється в національно-культурній специфіці України й нашої українській культурі. На нашу думку, іноземний студент повинен не просто завчати певні форми та конструкції, але й розуміти їхню семантику. Крім того, граматику живе й корисна лише в мовленнєвому висловлюванні, ось чому до головних завдань викладачів входять одночасне формування мовної системи, а також комунікативної та соціокультурної компетенції [1].

Вивчати граматику – означає вивчати єдність форми, значення, способу його вираження й функціональної ролі в реченні. Взаємовідношення форм та їхніх значень може бути описано двома способами, в залежності від того, з якого метою іноземні студенти вивчають граматику. Перший спосіб опису граматичного матеріалу – від системи форм до їхніх значень і функцій в побудові висловлювань, наприклад, спочатку подається парадигма українських відмінків, потім описуються їхні значення та функції. Другий спосіб – від функції й значення до засобів вираження цього значення. Під час опису мови від функції й значення до форми мовні засоби різних рівнів об’єднуються в так звані логіко-семантичні групи в залежності від значень, які цими засобами виражаються [2, 170 с.].

В якій послідовності краще вводити граматичний матеріал в навчальний процес? Питання, що є спірним серед різних методистів та викладачів. В нашій практиці викладання української мови як іноземної всі морфологічні

форми вводимо на синтаксичній основі й наводимо іноземним студентам у вигляді речень, які є мінімальною мовною одиницею, чи словосполучень, що є будівельним матеріалом для речень.

Відомий російський лінгвіст і методист Л. В. Щерба ввів у методіку викладання російської мови як іноземної поняття про активну та пасивну граматику [2, 172 с.]. Пасивна грамика розрахована на сприйняття й розуміння елементів мови, що займаються її побудовою. Тому вона обслуговує такі види мовленнєвої діяльності, як читання та аудіювання, що є рецептивними видами. Активна грамика призначена для використання конкретних форм у мовленні, і вона обслуговує продуктивні види мовленнєвої діяльності – говоріння й письмо. Основи активної граматики зазвичай закладаються в граматичних мінімумах, тобто в свідомості іноземного студента закладається його особистий лексичний та граматичний мінімум, який залежить від багатьох складових: від рівня володіння мовою, психологічних особливостей студентів і багатьох інших факторів.

В сучасній методиці викладання УМІ виділяють два шляхи ознайомлення з граматичним матеріалом:

1. Індуктивний – шлях від спостереження до висновку.
2. Дедуктивний – від постулату до спостереження явища.

Вибір того чи іншого способу введення матеріалу залежить від:

- характеру самого мовного матеріалу;
- віку іноземних студентів;
- ступеню їхньої лінгвістичної підготовки.

Послідовність введення граматичного матеріалу на першому етапі роботи з ним має відбуватися таким чином:

- пояснення нового явища;
- правило-інструкція;
- мовленнєвий зразок.

Другий етап – це автоматизація навичок. Відпрацювання ізольованих форм під час виконання формальних завдань з подальшим їхнім введенням в мовлення не вважається ефективним. Вправи з самого початку мають подавати форму в її функціонуванні. Саме тому під час формування граматичних навичок необхідно використовувати підготовчі завдання комунікативної спрямованості.

Третій етап роботи полягає в формуванні комунікативно-мовленнєвих умінь в різноманітних видах мовної діяльності [4].

Отже, основним принципом, якого варто, на нашу думку, дотримуватися під час подання граматичного матеріалу є простота викладу з мінімумом лінгвістичних термінів без вимоги до студентів заучувати громіздкі правила чи парадигми. Крім того, граматичний матеріал необхідно ґрунтовно пояснювати тільки в тому обсязі, який можливо якісно засвоїти на комунікативному рівні. Якщо це неможливо, то подавати теоретичні відомості з ознайомлювальною метою, залежно від обставин за запитом студентів або загалом уникати розлогих теоретичних коментарів. Зосередження на формуванні комунікативних компетенцій дає змогу урізноманітнити заняття, змістити акцент із вивчення теоретичного матеріалу та виконання тренувальних вправ із

граматики на читання, роботу з текстами, діалогами, застосування ігрових методів для формування мовленнєвих навичок.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Кириченко Ю. Граматичний мінімум у курсі української мови як іноземної. Поєднання інноваційних і традиційних технологій навчання української та іноземних мов як чинник забезпечення дієвості знань матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф., 28 жовтня. 2016 р. Харків : РВВ ХТЕІ КНТЕУ, 2016. 343 с.
2. Крючкова Л. С., Мощинская Н. В. Практическая методика обучения руському языку как иностранному : учеб. пособие. 6-е изд. Москва : ФЛИНТА : Наука. 2017. 480 с.
3. Тростинська О. М., Петров І. В. Викладання української мови як іноземної: проблеми, пошуки, перспективи. Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. 2011. № 18. С. 239 – 248.
4. Шибко Н. Л. Общие вопросы методики преподавания русского языка как иностранного: учебное пособие для иностранных студентов филологических специальностей (электронное издание).СПб. : Златоуст, 2015. 336 с.

УДК 81'243:378.016:033-028.31

КАРПЕНКО С.Д.

Білоцерківський національний аграрний університет

ФОРМУВАННЯ НАВИЧКИ ЧИТАННЯ ТА РОЗУМІННЯ УКРАЇНОМОВНОГО ТЕКСТУ У СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ

Порушено питання формування навички читання та розуміння україномовного тексту студентами-іноземцями під час навчання на курсах довузівської мовної підготовки. Акцентовано на способах роботи з текстами рівнів складності А1, А2 та В1. Визначено складові процесу навчання читанню з урахуванням зовнішніх та внутрішніх чинників атмосфери спілкування. Звернуто увагу на досягнення кооперації під час занять та умотивованості індивідуальної потреби студентів у навчанні читанню.

Ключові слова: методика, навчання, комунікація, українська мова як іноземна, читання, рівень тексту А1, А2, В1.

Читання є рецептивним видом мовленнєвої діяльності зі сприйняттям та розумінням письмового тексту. Візуальне сприйняття тексту вимагає досвіду, який полягає як у зовнішньому розпізнанні знаків, так і у внутрішньому, смислового навантаженні слова, словосполучення та речення. Завершальним етапом при цьому стає символічне розуміння усього тексту та авторської думки. Ускладнюється цей процес тоді, коли перед нами текст чужої для нас мови. Часто вирішення зовнішніх і внутрішніх чинників компенсується тут інтуїтивним співставленням чужої мови з рідною, коли слова і фрази у своєму прочитанні та розумінні ідентифікуються за певними правилами. Знання правил допомагає у роботі з чужомовними текстами, проте не завжди точно розкриває внутрішній зміст.

За спостереженнями Л. Філюк, основними завданнями при читанні є інформативність та естетичне задоволення. Цей вид діяльності передбачає автоматизм дій, підвищену увагу до змісту (вилучення інформації),